

Nr 185.

Av herrar **Olsson** i Kullenbergstorp och **Jönsson** i Slätåker,
angående avlösning av kyrkojordar.

Sedan staten under rätt lång tid drivit en jordpolitik, gående ut på att där staten äger mindre hemman och jordbrukslägenheter dessa fingo inlösas av arrendatorerna eller i åtskilliga fall försäljas, förefaller det märkvärdigt, att jord och lägenheter tillhöriga kyrkor ej kunnat få inlösas av brukarna. Då staten ej med ekonomisk fördel kan behålla i sin ägo dylika smärre jordbruk, är det väl ingen som tror, att kyrkorna äro mera lämpliga att äga och förvalta en massa större och mindre jordlotter. Sannolikt har ej saken beaktats, eljest förmoda vi, att man för länge sedan behandlat kyrkojorden lika som statens jord, i vad det gäller utarrendering eller försäljning till brukarna. Massor av kyrkojordar finnas i Skåne, därav åtskilliga så små, att räknar man kostnaden för arrendeauktioner och arrendatorns besvär med borgensförbindelser samt utgifter för styrkande av borgesmännens vederhäftighet vart femte eller tionde år, så stryker hela arrendebeloppet för arrendeperioden med till omkostnader.

Jordarna ifråga hava i allmänhet skänkts till kyrkorna under den katolska tiden och där man kunnat i gamla handlingar utleta något bestämt om avkastningens storlek, har vid enskiften och laga skiften jordstycket fixerats å kartan, som upprättats vid mätningen; där ej avkastningen var känd har endast utgått viss årlig avgäld eller lösen för viss säd.

Att man redan vid skiftet betraktade kyrkojordarna såsom i regel tillhörande vissa hemman kan slutas därav, att hemmanets ägor, när kyrkojorden även ingår, är i de flesta fallen en vacker rektangulär figur,

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 4 saml. 68 häft. (Nr 185—187.) 1

men utbrytes kyrkojorden, fås sådana gränslinjer, som rent förstöra stamhemmanets figur och ej skulle tillåtits vid något skifte.

Att grundförbättringar å kyrkojord ej komma till utförande, om ej arrendatorn själv bekostar desamma, är klart redan därav, att oss veterligt aldrig någon kyrka utgivit något för täckdikning eller annan förbättring å sina bortarrenderade jordar, vadan kyrkornas ägande av åkerjorden kan verka rent hämmande å jordbruket, där dessa ägor äro något större.

Då vi förmoda, att ingen kan hava några bärande skäl att anföra mot en avlösning av nuvarande kyrkojordar till deras brukare, där ej särskilda förhållanden äro för handen eller jorden behöves för allmänt ändamål, återstår endast att angiva några riktlinjer, huru vi tänkt avlösningen böra ske.

Då kyrkojordarna i allmänhet donerats, böra resp. kyrkor erhålla lösesummorna och dessa summor kapitaliseras och bokföras som fonder med angivande av fondernas ursprung. Som lämplig lösen för kyrkojordarna synes i regel böra beräknas medeltalet av de senaste tio årens arrende, kapitaliserat efter fyra procent, d. v. s. tjugufem gånger arrendebeloppets medeltal. Där arrendet utgår med fixt årligt belopp i penningar eller säd och städja vid åboombyte eller annat från det normala avvikande sätt, får lösesumman uppskattas och åsättas så, att den fullt motsvarar beloppen, som åsättas vid normala arrenden. Av fonderna som uppstå genom avlösningen böra 4 % årlig ränta få disponeras för resp. kyrkors utgifter. Överskjutande ränteinkomst bör tilläggas fondernas kapital och motsvarar en möjlig värdesteoring av jorden som inlösts. Skulle räntefoten avsevärt nedgå, borde Kungl. Maj:t äga rätt att bestämma, huru stor del av årliga räntan skulle få disponeras av kyrkorna och huru stor del som skulle tilläggas fondernas kapital.

Avlösning borde få ske, då arrendatorn av kyrkojorden så påfordrade och sedan det blivit utrett, att jorden ej behövdes för något särskilt ändamål. Vi förmoda att länsstyrelserna kunde verkställa allt som tillhörde avlösningen. Sannolikt dröjde det ej många år innan avlösningen vore i huvudsak slutförd, om man får döma av huru lätt kronan får utstykat det som får lösas. I regel skulle den kyrkojord som tillhör visst hemman endast få lösas av detta hemmans ägare och brukare, då kyrkojorden brukas till hemmanet. Endast om annan brukare arrenderar kyrkojorden finge han begagna lösningsrätten.

Till följd av att frågan om avlösning av kyrkornas jordar berör många både kamerala och andra förhållanden, lär en lösning av frågan endast kunna ske efter en av Kungl. Maj:t verkställd utredning.

På grund av ovan anförda, få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande avlösning av kyrkojordar, med löserätt för jordarnas arrendatorer, och att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredning kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1919.

Olof Olsson.
Kullenbergstorp.

Jöns Jönsson.
Slätåker.

